

Історик України А.Г.Ершов

Анатолій Григорович Ершов належить до покоління українських істориків, яке розпочало наукову діяльність у перші роки радянської влади і представники якого зазнали репресій з боку командно-адміністративної системи.

Народився майбутній дослідник історії України 8 червня 1897 р. у селі Толкачівка Львовського повіту Курської губернії у родині священика [1]. Після смерті батька Анатолій з матір'ю у 1905 р. переїздить у слободу Томарівку Білгородського повіту, де 1906 р. він розпочав навчання у місцевому початковому училищі, яке згодом продовжив у Білгородській та Курській духовних семінаріях [2].

У 1917 р. А.Г.Ершов вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту. Навчання проходило у важких матеріальних умовах, що змушувало його постійно шукати засоби до існування, зокрема, працювати у профспілці деревообробників та у профбюро школи по ліквідації неписьменності серед членів профспілок [3].

У 1919-1920 навчальному році він навіть змушений був припинити навчання в інституті. Однак у прагненні здобути освіту талановитий студент виявив силу волі і характер і у 1922 році закінчив історичне відділення інституту, успішно захистивши кандидатську працю на тему “Міста і містечка Лівобережної України наприкінці XVIII століття (по Шафонському)” [4]. У 1922 році А.Г.Ершов був зарахований аспірантом науково-дослідницької кафедри історії культури та мови при Ніжинському інституті народної освіти по секції української та російської історії, де під керівництвом професорів Г.А.Максимовича та М. М. Бережкова досліджував проблему “З історії цехів на Лівобережній Україні XVII-XVIII ст.” [5]. Молодий вчений опрацював архівні матеріали грецького магістрату, міської управи, суду, повітового земства, монастирів, деяких церков, а також збірного архіву, що зберігався в ІНО. У 1924 році він отримав відрядження для наукової роботи у Харків, де працював у центральному історичному архіві та бібліотеці колишнього університету.

Здібний дослідник успішно захистив на надзвичайному й прилюдному засіданні науково-дослідницької кафедри історії культури та мови при Ніжинському ІНО 25 жовтня 1925 року тези праці “До історії цехів Лівобережної України XVII-XVIII століття”, після чого був обраний науковим співробітником кафедри по секції української і російської історії [6].

З 1 вересня 1926 року його також призначили

викладачем історії класової боротьби на робітфаку Ніжинського ІНО [7].

Анатолій Григорович брав активну участь у науковому та громадському житті. Зокрема, він виконував обов'язки секретаря Ніжинської науково-дослідницької кафедри історії культури та мови. У грудні 1926 року його обрали позаштатним постійним науковим співробітником комісії Лівобережної України при ВУАН [8]. При участі А.Г.Ершова 1924 році в Ніжинському ІНО був створений студентський історико-археологічний гурток, роботою якого він разом з М.Н.Петровським та В.А.Фесенком здійснював керівництво. Члени гуртка подали допомогу окружній інспектурі губархіву в упорядкуванні архівних документів [9].

Анатолій Григорович був одним з ініціаторів створення Ніжинського наукового товариства краєзнавства та входив до складу його бюро. У травні 1925 року він брав участь у роботі I Всеукраїнської конференції по краєзнавству [10].

У наукову доробку вченого центральне місце займають праці з історії цехів на Лівобережній Україні XVII-XVIII століття. Крім того, йому належать дослідження з історії грошового обігу, цін на Лівобережній Україні XVII-XVIII століття, з української історіографії (зокрема, заслуговує на увагу сучасних істориків його праця “До питання про час написання “Історії русів”, аточасті й про автора її”), численні рецензії. Широке використання дослідником джерел та літератури на польський, німецький, французький та старих мовах мало важливе значення в його науковій роботі.

Однак за сфабрикованим звинуваченням у націоналістичних збоченнях у березні 1931 року А.Г.Ершов був заарештований органами ДПУ [11]. У розквіт творчих сил був знищений талановитий вчений, дослідник історії України.

Література.

6. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України), Ф.Р-166. Оп. 2, С. 464, арк. 116.
1. Там само.
2. Там само, арк.116 зв.
3. Відділ Державного архіву Чернігівської області у м.Ніжині (Відділ ДАЧО в м.Ніжині). – Ф.Р.-6121. Оп. 2. – С. 3242, арк.75.
4. Там само.
5. Там само, арк. 19.
6. Там само, акт. 75 зв.
7. Там само.
8. Там само, арк. 47 зв.
9. Там само.
10. Там само, арк. 136 зв.; Коваленко О.Б., Ткаченко В.В. Ершов Анатолій Григорович (Репресоване краєзнавство. 20-30-і роки). – Київ. – 1991. – С. 341.